

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni za četrletno eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krone na leto. — Posamezne številke 20 vin. Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 30 h od enostopne petit - vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 216.

V Ljubljani, 23. decembra 1911.

C. Kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. ogrske „ „ „ 15.648

Vsebina: Predpriprave za sestavo bilance pri nedenarnih zadrugah. Nekaj podatkov iz zadnjega štetja živine. Uzgoj neklih korisnih krmnih bilina za Istru. Strojne zadruge. Zadružni pregled Gospodarske drobtine Bilance. Pregled poslovanja hranilnic in posojilnic. Občni zbor.

Predpriprave za sestavo bilance pri nedenarnih zadrugah.

V zadnji številki smo objavili kratko navodilo o predpripravah za sestavo letnih računov in bilanc pri denarnih zadrugah. Na tem mestu pa se hočemo baviti z enakimi predpripravami pri nedenarnih zadrugah, kojih knjigovodstvo je od onega denarnih zadrug povsem drugačno. Opozarjamo zlasti one članice, ki potrebujejo pri sestavi teh računov pomoči od Zveze, da to navodilo vestno prečitajo in se po njem ravnavajo.

I. Inventura.

Z inventuro naj se prične takoj po božičnih praznikih in skrbi, da je do novega leta končana. V teh dnevih imajo zadruge največ časa na razpolago in je tudi v tem času izvršena inventura najpopolnejša.

Inventira se na ta način, da se od blaga, ki se kupuje in prodaja na vago, vsak posamezni predmet natanko izvaga, od onega pa, ki se kupuje in prodaja po meri, vsak posamezni predmet izmeri in od onega, ki se kupuje in prodaja na kose ali ducate, preštejejo kosi, oziroma ducati vsakega posameznega predmeta. Ob enem s

sestavljenjem inventure je tudi voditi inventurni zapisnik, v katerega je vpisati po vrsti v prvi stolpec zaporedne številke, v drugi težo, v tretji mero, v četrti število kosov, v peti predmet in v šesti stolpec ceno dotičnega blaga. Šele ko je inventura končana naj se izračuni vrednost vsakega posameznega predmeta, vpiše v šesti stolpec inventurnega zapisnika in ta sešteje, da se dobi skupna vrednost blaga.

Ceniti se mora blago vedno po nakupni ceni. Pri onih predmetih, ki so dalj časa v zalogi in vsled tega manj vredni kakor ob času, ko so se kupili, napraviti je od nakupne cene primeren odbitek, tako da inventura ne pokaže večje vrednosti blaga, kakor jo ima. Trgovski zakon predpisuje, da se morajo vpostaviti v inventuro vse reči z isto vrednostjo, ki jo res imajo ob času inventure.

Tiskovine za inventarni zapisnik se dobivajo pri Zadružni zvezi v Ljubljani.

Po dovršenju blagovne inventure se prične sestavljati inventura dolžnikov in upnikov. Ako so glavne knjige v zaostanku, je treba najprej za dotično poslovno leto vanje

vse prenesti, namreč v knjigo dolžnikov vse blagovne terjatve in v knjigo upnikov vse blagovne dolgove. Seveda, ako se je na račun dolgov ali pa na račun terjatev v dotičnem poslovnem letu kaj plačalo, se mora to upoštevati. Pozabiti se tudi ne sme onim dolžnikom, ki dolgujejo že dalje časa, zaračunati primerne obresti in jih obremeniti za zneske, ki so nastali iz obrestij. Ko je v glavne knjige vse prenešeno, se zaključijo, saldi preneso na račun novega poslovnega leta in napravijo izpiski dolžnikov in upnikov.

V teh izpiskih je navesti ime dolžnika oziroma upnika in vsoto, katero vsak posameznik dolguje, oziroma jo ima terjati, in ko je vse to napravljeno, se izpiski seštejejo, da se določijo terjatve, oziroma dolgovi za blago.

V slučaju, da ima katera zadruga izposojilo, bodisi od kakega denarnega zavoda ali pa od zasebnika, tega izposojila ni prištevati med dolgove za blago, ampak se mora ta dolg pri sestavi bilance popolnoma ločiti od onega za blago.

Slednjič je napraviti še izpiske premičnega in nepremičnega inventarja, vseh drugih aktiv in pasiv ter raznih deležev, katere ima zadruga pri Zadrugi, Gospodarski in Mlekarski zvezi, pri kakem denarnem zavodu in morda še pri kakem drugem podjetju in s tem je inventura dovršena.

II. Promet.

V blagajniški dnevnik je vpisati vse prejemke in izdatke dotičnega poslovnega leta do vštetega 31. decembra. Z blagajniškim dnevnikom je urediti tudi razdelnika prejemkov in izdatkov, ker še le na podlagi teh je mogoče promet pravilno razvrstiti.

V razdelnik prejemkov je vpisati v prvi stolpec dan, v drugi zaporedno tekočo številko. Ta dva vpisa se morata vjemati z onim v blagajniškem dnevniku. V tretji stolpec se vpišejo oni zneski, katere so člani vplačali na račun deležev, v četrti od članov vplačana vpisnina, v peti sprejeta posojila

in v šesti prejemki za blago. Ostanejo še trije prazni stolpci; v te se vpišejo izredni prejemki, bodisi kaka podpora, povrnjeni izdatki, prehodni zneski, morebitni upravni prispevki i. t. d. V zadnji (deseti) stolpec pa se vpišejo skupni prejemki dotičnega dneva.

V razdelnik izdatkov je vpisati v prvi in drugi stolpec dan, oziroma zaporedno številko. Kakor pri razdelniku prejemkov tako se morata tudi tukaj ta dva vpisa vjemati z onim v blagajniškem dnevniku. V tretji stolpec se vpišejo članom vrnjeni deleži, v četrti vrnjeno posojilo, v peti izdatki za blago, v šesti izdatki za voznino od blaga, v sedmi izdatki za užitnino, ali če zadruga te ne plačuje, porabi se lahko ta stolpec za kak drug izdatek, kateri nima lastnega stolpca. V osmi in deveti stolpec se vpišejo zneski, kateri so se izdali za nakup nepremičnega oziroma premičnega inventarja, v deseti plačani davki in pristojbine, v enajsti razni upravni stroški, v dvanajsti in trinajsti plačane obresti od deležev oziroma izposojil in v štirinajsti plače uslužbencev. V naslednje tri prazne stolpce se vpišejo izredni izdatki n. pr. morebitne nagrade, prehodni zneski i. t. d. in v zadnji (osemnajsti) stolpec izdatki dotičnega dne.

Ako se razdelnika sproti vodita in končna vsota prejšnjih mesecev h končni vsoti tekočega meseca pripiše, tako da ima zadruga konec vsakega meseca razviden promet za tisti mesec in za celo leto dotičnega poslovnega leta, potem je tako postopanje pravilno in ni potreba koncem leta sestavljati rekapitulacije. Ako pa zadruga ne pripisuje končne svote prejšnjih mesecev h končni svoti tekočega meseca, mora napraviti rekapitulacijo, ko je mesec december zaključen. Rekapitulacija ali ponavljanje se napravi na ta način, da se vpišejo končne svote vsakega meseca (pričenši z januarjem in končavši z decembrom) v dotični stolpec, posamezni stolpci se seštejejo in ti vsi mo-

rajo dati isti znesek kakor zadnji stolpec sam. Ako se skupni zneski vseh z onim zadnjega stolpca ne vjemajo, potem se je vrinila pomota in razdelnika se smeta šele zaključiti, ko se je pomota našla.

Pripomniti je še to, da se morata deseti stolpec „davki in pristojbine“, in enajsti stolpec „upravni stroški“ v razdelniku izdatkov podrobno navesti n. pr. v stolpcu „davki in pristojbine“ je vpisana skupna vsota K 84·50, s to vsoto pa se je plačal zemljiški in pridobninski davek in neposredne pristojbine, tedaj se razdeli tako-le:

zemljiški davek K 16.—

pridobninski davek „ 68.—

neposredne pristojbine „ —·50

V stolpcu „Upravni stroški“ pa je vpisana skupna svota K 249·20, katera se razdeli sledeče:

dnine K 120.—

pisarniške potrebščine „ 30·80

poštne in brzojavi „ 25·60

kurjava in razsvetljava „ 60.—

najemnina „ 240.—

potnine „ 50.—

zavarovalnina „ 14·30

bolniška blagajna „ 8·50 itd.

Ta razdelitev davkov in upravnih stroškov je pa vsled tega potrebna, ker jo zahtevajo davčne oblasti in ako se takoj pri zaključku knjig in sestave bilance ne napravi, se mora napraviti pozneje, ko se računi davčni oblasti predložijo.

Ko je v blagajniškem dnevniku in v razdelnikih vse vknjiženo, event. pomote najdene in popravljene, rekapitulacija napravljena in gotovina prejšnjega leta med prejemke prišteta, se vse tri knjige zaključijo in razlika med prejemki in izdatki, katera mora biti v dnevniku in razdelnikih enaka, je gotovina koncem dotičnega poslovnega leta.

Na podlagi teh podatkov, ako so točno napravljeni, je sestava računskega zaključka lahka. Te podatke naj pošljejo Zadrugi

zvezi one zadruga, katere želijo, da se jim sestavi računski zaključek in bilanca v Ljubljani.

Onim zadrugam, katere pri sestavi računskega zaključka ne potrebujejo pomoči od Zadrugne zveze, pa naj služijo sledeča navodila.

Najprvo je sestaviti denarni promet na podlagi blagajniških razdelnikov, ki naj obsega vse prejemke in izdatke v poslovnem letu. To delo je prav lahko, ker je itak vse iz razdelnika razvidno. V prometu naj se navedejo davki in upravni stroški razdeljeno, kakor že prej omenjeno.

III. Bilanca.

Na to se sestavi bilanca na podlagi denarnega prometa, bilance iz prejšnjega poslovnega leta in inventure iz tekočega leta. Med aktive je staviti v bilanco: gotovino, vrednost blaga, vrednost nepremičnega in premičnega inventarja, terjatve na blagu, morebitni naloženi denar in njega obresti, predplačano najemnino, deleže, katere ima zadruga pri enem ali drugem zavodu i. t. d. Ako so iz prometa razvidni prehodni zneski in ako se je prehodnih zneskov več izdalo kakor sprejelo ali pa nasprotno, tedaj tvori razlika v prvem slučaju aktivni, v drugem pa pasivni bilančni objekt in je ta tudi staviti v bilanci.

Med pasiva je staviti: deleže, dolžne obresti istih, izposojila, dolžne obresti istih, dolg na blagu, dolg na inventarju, dolg na najemnini, sploh vse dolgove, ki jih zadruga ima 31. decembra. Poleg tega je staviti med pasiva tudi rezervni zaklad in eventualno njega obresti, ter prehodni znesek, ako se iz prometa vidi, da se je prehodnih zneskov več sprejelo, kakor izdalo. Ko se je to vse postavilo v bilanco, se aktiva in pasiva seštejejo. Ako so aktiva večja, kakor pasiva, tvori razlika čisti dobiček, kateri se postavi med pasiva, v nasprotnem slučaju pomenja razlika zgubo, ki se postavi med aktiva,

tako da sta končni svoti aktiv in pasiv jednaki.

IV. Račun izgube in dobička.

Pri sestavljanju prometa in bilance je treba strogo paziti na to, kaj je v enem ali drugem dobiček ali izguba za dotično poslovno leto, ko se dela račun, da se sestavi pravilen račun izgube in dobička.

V dobiček spadajo obresti naloženega denarja, ki so narasle za dotično poslovno leto, od članov vplačane vpisnine, predplačana najemnina, morebitna podpora, upravni prispevki i. t. d. Zlasti pa spada v dobiček tudi blagovni ali kosmati dobiček, kateri se izračuna na sledeči način:

Najprvo se seštejejo postavke iz bilance prejšnjega poslovnega leta:

Dolg na blagu
iz bilance tekočega poslovnega leta:

Vrednost blaga

Terjatve na blagu
iz denarnega prometa:

Prejemki za blago

Potem se seštejejo postavke iz bilance prejšnjega poslovnega leta:

Vrednost blaga

Terjatve na blagu
iz bilance tekočega poslovnega leta:

Dolg na blagu
iz denarnega prometa:

Izdatki za blago

Ta svota se odšteje od prve svote in razlika je kosmati dobiček.

V izgubo pa spadajo plačane voznine, užitnine, davki, upravni stroški (tukaj jih ni potreba razdeliti), za dotično poslovno leto plačane in dolžne obresti od deležev, izposojil in rezervnega zaklada, če se ta obrestuje, dolžna najemnina, morebitne nagrade, odpisi pri inventarju i. t. d.

Ako je račun izgube in dobička pravilno sestavljen, se mora v njem pokazati ista razlika, kakor pri bilanci in ta se postavi če je dobiček, pod izgubo, če je izguba, pa

pod dobiček, da sta kakor pri bilanci, tako tudi tukaj končni vsoti jednaki.

Predstoječa navodila so kratka, vendar popolnoma zadostujejo za pravilno sestavo računskega zaključka in bilance. Ako se bodo p. n. članice po teh navodilih ravnale, bo sestava računov lahko delo njim in Zvezi. Kramaršič.

Nekaj podatkov iz zadnjega štetja živine.

Na podlagi statističnih podatkov, ki smo jih priobčili v zadnji številki, smo na splošno razmotrivali premembe, ki so nastopile v avstrijski živinoreji. Danes se hočemo podrobneje baviti z nekaterimi vrstami domačih živalij. Kot najvažnejša vrsta pride v poštev goveja živina.

1. Goveja živina.

Sledeča tabela IV. predstavlja izid štirih poslednjih štetij kakor tudi premembe (v absolutnih številkah in odstotkih), ki so se pokazale po teh štetjih v stanju živine v posameznih deželah.

Nazadovanje števila goveje živine označuje najbolj to, da ga opažamo skoro v vseh deželah, čeprav ne povsod v enaki meri. Še pred 10 leti so vse dežele mogle izkazati močan prirastek, razen dveh kronovin, Salburškega in Bukovine, ki sta pa tudi imeli le majhno izgubo; za zadnjo števno dobo pa je izid skoro ravno nasproten.

Samo v štirih deželah, to je v Nižji Avstriji, Istri, na Češkem in Moravskem se je število goveje živine povečalo. Toda tudi tu je napredek znatno nižji nego v desetletju 1890 do 1900. Odstotki glede prirastka so pa tudi tu povsod padli.

Izmed dežel s pasivno bilanco je največjo absolutno izgubo utrpela Galicija, namreč 213.087 glav. Relativno največji upadek v številu goveje živine opažamo — ne glede na Trst — na Koroškem, t. j. za

Tabela IV.

Dežele	Število goveje živine											
	1880		1890		1900		1890—1900		1910		1900—1910	
	absolutno	%	absolutno	%	absolutno	%	absolutno	%	absolutno	%	absolutno	%
Nižja Avstrija . . .	564.167		554.153	- 1.78	606.938	+ 9.5	+ 52.785	+ 9.5	609.414	+ 2.476	+ 0.4	
Gornja Avstrija . .	555.155		553.074	- 0.37	588.569	+ 6.4	+ 35.495	+ 6.4	552.877	- 35.692	- 6.1	
Solnograško	149.581		143.484	- 4.08	141.549	- 1.4	- 1.935	- 1.4	128.618	- 12.931	- 9.1	
Štajersko	663.173		700.012	+ 5.55	718.841	+ 2.7	+ 18.829	+ 2.7	683.443	- 35.398	- 4.9	
Koroško	258.255		247.557	- 4.14	256.220	+ 3.5	+ 8.663	+ 3.5	222.383	- 33.837	- 13.2	
Kranjsko	225.144		227.613	+ 1.10	253.839	+ 11.5	+ 26.226	+ 11.5	226.977	- 26.862	- 10.6	
Trst z okolico . . .	4.655		4.717	+ 1.33	4.860	+ 3.0	+ 143	+ 3.0	3.129	- 1.731	- 35.6	
Goriško	66.448		66.039	- 0.62	75.759	+ 14.7	+ 9.720	+ 14.7	74.987	- 772	- 1.0	
Istra	53.652		51.645	- 3.74	59.073	+ 14.3	+ 7.428	+ 14.3	60.490	+ 1.417	+ 2.4	
Primorsko	124.755		122.401	- 1.90	139.692	+ 14.1	+ 17.291	+ 14.1	138.606	- 1.086	- 0.8	
Tirolsko	420.169		402.989	- 4.09	423.405	+ 5.1	+ 20.416	+ 5.1	412.667	- 10.738	- 2.5	
Predaleško	61.115		58.231	- 4.72	62.635	+ 7.5	+ 4.404	+ 7.5	58.592	- 4.043	- 6.5	
Češko	2,092.388		2,022.305	- 3.35	2,258.338	+ 11.7	+ 236.033	+ 11.7	2,290.537	+ 32.199	+ 1.4	
Moravsko	677.807		645.199	- 4.81	789.552	+ 22.4	+ 144.353	+ 22.4	801.367	+ 11.815	+ 1.5	
Šlezija	191.390		184.287	- 3.71	203.788	+ 10.6	+ 19.501	+ 10.6	196.629	- 7.162	- 3.5	
Galicija	2,242.861		2,448.006	+ 9.15	2,718.166	+ 11.0	+ 270.160	+ 11.0	2,505.079	- 213.087	- 7.8	
Bukovina	268.389		242.400	- 9.68	241.422	- 0.4	- 978	- 0.4	227.906	- 13.516	- 5.6	
Dalmacija	89.728		92.225	+ 2.78	108.216	+ 17.3	+ 15.991	+ 17.3	104.716	- 3.500	- 3.2	
Skupaj	8,584.077		8,643.936	+ 0.70	9,511.170	+ 10.0	+ 867.234	+ 10.0	9,159.808	- 351.362	- 3.7	

13·2 odstotka (proti + 3·5 % v l. 1900) in na Kranjskem, kjer se je število goveje živine znižalo za 10·6 odstotkov (napram 11·5 odstotnemu prirastku v l. 1900).

Povprečno se je v celi državi število goveje živine znižalo za 3·7 %; nad to splošno povprečnico stoji 9 dežel, pod njo 4 dežele.

Značilno je, da so pri tem nazadovanju najbolj prizadete alpske dežele (če se ne oziramo na Nižjo Avstrijo), potem karpatske in kraške dežele, dočim so nekoliko, čeprav neznatno, napredovale sudetske dežele (izvzemši Šlezijo). One dežele, ki so v največji bavi s kmetijstvom, izkazujejo torej mnogo večji neuspeh kakor one tri dežele, ki so na industriji najbolj bogate (Nižja Avstrija, Češko, Moravsko). Izjemo delati tujak pri prvi skupini le Istra, pri drugi skupini pa Šlezija.

Seveda nam ti glavni podatki iz zadnjega štetja o stanju živine ne nudijo zadostne podlage, da bi se mogli opisani pojavi nadalje podrobneje raziskavati.

Velika ovira za natančnejše raziskavanje so tudi dolga razdobja, v katerih se pri nas vrši štetje živine. Ta okolnost otežuje, da, celo onemogoča, zasledovati in preiskovati upliv onih raznovrstnih momentov, katerim je živinoreja tekom časa podvržena. Ob štetju, ki se ponavlja samo vsako desetletje, se dajo nestalni uplivi, kakor n. pr. pomanjkanje krme, živinske kuge i. t. d. le težko določiti od stalnih uplivov, kakor n. pr. izprememba načina, kako se izreja živina, izpremembe kmetijskega obratovanja in podobno.

Za umno živinorejsko gospodarsko politiko je treba natančnega znanja o vsakokratnem stanju živine. To se pa da doseči le, če se štetje živine vrši v kratkih presledkih. Ker se dandanes vsepovsod govori o preskrbi mest z mesom in o nazadovanju naše živinoreje, bi bilo neobhodno potrebno, da se štetje živine vrši v krajšem razdobju. Na Pruskem n. pr. štejejo najvažnejše vrste

živalij vsako leto. Tudi bi bilo potrebno, da se določi bolj primeren dan kakor pa novo leto, z ozirom na katerega naj bi se konstatiralo stanje živine.

Toliko je gotovo, da je neugodno stanje naše živinoreje, kakor se nam kaže na podlagi štetja za zadnje desetletje, posledica raznih okolnostij, ki so v teku minulega desetletja zelo neugodno uplivala na živinorejo.

Obče znano je, da je v preteklem desetletju ponovno primanjkovalo krme in da je v nenavadno velikem obsegu razsajala živinska kuga, kar je brez dvoma število živine znatno skrčilo. Najsi pa je to zlo veliko škodilo, vendar je nastopilo povsod le bolj omejeno bodisi krajevno, bodisi časovno; zato se opravičeno domneva, da so bili še drugi vzroki, vsled katerih je število živine tako presenetljivo padlo. Najbrž bi se ne motili, če bi trdili, da gre opisano nazadovanje tudi deloma na rovaš vednemu zviševanju plač in podraževanju vseh živil, osobito mesa. Visoke cene mesa so bile poleg občutnega pomanjkanja krme pred vsem vzrok, da so živinorejci odprodali tako nenavadno mnogo živine.

Ta pojav je že sam na sebi uvaževanja vreden. Še bolj nevarno pa se nam pokaže nazadovanje živine, če se upošteva, da se nenavadno visoka odprodaja goveje živine ni izvršila povsod pametno, ker se zarod le malo ali nič ne jemlje v poštev.

Da je to resnično, se razvidi iz V. tabele, v kateri se po posameznih deželah primerja razmerje med stanjem mlade živine in živine v obče po podatkih zadnjih dveh štetij, to je upoštevajo se izpremembe v stanju vse živine in mlade živine v absolutnih številkah in odstotkih.

Dočim je v celi državi število vse živine v l. 1910 nazadovalo napram l. 1900 za 3·7 odstotkov, je padlo število mlade živine za 4·1 odstotka, torej za 0·4 odstotka več. Izpremembe glede mlade živine so v

Tabela V.

Dežele	Mlada goveja živina*)				Goveja živina v obče			
	1900	1910	Prirastek (+) oziroma upadek (-) 1900—1910		1900	1910	Prirastek (+) oziroma upadek (-) 1900—1910	
			absolutno	%			absolutno	%
Nižja Avstrija . .	76.302	77.090	+ 788	+ 1·0	606.938	609.414	+ 2.476	+ 0·4
Gornja Avstrija . .	103.349	94.424	- 8.925	- 8·6	588.569	552.877	- 35.692	- 6·1
Solnograško	27.790	23.036	- 4.754	- 17·1	141.549	128.618	- 12.931	- 9·1
Štajersko . .	140.004	136.924	- 3.080	- 2·2	718.841	683.443	- 35.398	- 4·9
Koroško . .	47.986	31.562	- 16.424	- 34·2	256.220	222.283	- 33.837	- 13·2
Kranjsko . .	44.203	43.502	- 701	- 1·6	253.839	226.977	- 26.862	- 10·6
Trst z okolico . .	269	253	- 16	- 5·9	4.860	3.129	- 1.731	- 35·6
Goriško . . .	13.672	14.214	+ 542	+ 4·0	75.759	74.987	- 772	- 1·0
Istra	7.609	8.820	+ 1.211	+ 15·9	59.073	60.490	+ 1.417	+ 2·4
Primorsko . .	21.550	23.287	+ 1.737	+ 8·1	139.692	138.606	- 1.086	- 0·8
Tirolsko . .	75.242	76.722	+ 1.480	+ 2·0	423.405	412.667	- 10.738	- 2·5
Predarelsko	10.899	10.615	- 284	- 2·6	62.635	58.592	- 4.043	- 6·5
Češko	455.064	463.768	+ 8.704	+ 1·9	2.258.338	2.290.537	+ 32.199	+ 1·4
Moravsko . .	157.637	161.659	+ 4.022	+ 2·6	789.552	801.367	+ 11.815	+ 1·5
Šlezija . . .	37.983	37.133	- 850	- 2·2	203.788	196.626	- 7.162	- 3·5
Galicija . . .	527.027	479.487	- 47.540	- 9·0	2.718.166	2.505.079	- 213.087	- 7·8
Bukovina . .	60.634	55.354	- 5.280	- 8·7	241.422	227.906	- 13.516	- 5·6
Dalmacija . .	13.977	11.320	- 2.657	- 19·0	108.216	104.716	- 3.500	- 3·2
Skupaj . .	1.799.647	1.725.883	- 73.764	- 4·1	9.511.170	9.159.808	- 351.362	- 3·7

*) Pod enim letom starosti.

posameznih deželah prav različne. Najbolj je razmerje neugodno na Koroškem (upadek pri mladi živini 34·2%, pri živini v obče 13·2%); potem sledi Dalmacija, zatem Solnograško. Boljši uspehi glede zaroda pa se kažejo na Goriškem, v Istri, na Tirolskem in na Moravskem.

2. Prašiči.

Kakor je razvidno iz tabele VI, je prašičereja v l. 1910 znatno napredovala na-

pram l. 1900; število prašičev se je v vsej državi pomnožilo za celih 37·4%. V 10 deželah je število poskočilo celo nad to državno povprečnico. Največji absolutni prirastek izkazuje Galicija, kjer je bilo lansko leto 581.130 prašičev več nego l. 1900, torej skoro tretjina celokupnega državnega prirastka. Potem sledi Češko, kjer so l. 1910 redili 323.930 prašičev več nego l. 1900, Nižja Avstrija z 180.045 in Moravska z 178.220 glavami prirastka.

Tabela VI.

Števílo prašičev

Dežele	1880	1890	Prirastek (+) oziroma upadek (-) 1880—1890		1900	Prirastek (+) oziroma upadek (-) 1890—1900		1910	Prirastek (+) oziroma upadek (-) 1900—1910	
			absolutno	%		absolutno	%		absolutno	%
Nizja Avstrija	293.732	412.703	+ 118.971	+ 40.50	530.231	+ 117.528	+ 28.4	710.276	+ 180.045	+ 34.0
Gornja Avstrija	197.414	247.902	+ 50.488	+ 25.57	281.507	+ 33.605	+ 13.5	356.207	+ 73.700	+ 26.2
Solnograško	10.913	13.638	+ 2.725	+ 24.97	15.342	+ 1.704	+ 12.4	22.583	+ 7.241	+ 47.2
Štajersko	532.721	637.607	+ 104.886	+ 19.69	678.910	+ 41.303	+ 6.4	836.520	+ 157.610	+ 23.2
Koroško	105.010	138.480	+ 33.470	+ 31.87	170.043	+ 31.563	+ 22.8	185.595	+ 15.552	+ 9.1
Kranjsko	73.130	94.985	+ 21.855	+ 29.88	107.836	+ 12.851	+ 13.5	177.300	+ 69.464	+ 64.4
Trst z okolico	512	997	+ 485	+ 94.73	1.724	+ 727	+ 72.9	3.244	+ 1.520	+ 88.2
Goriško	19.508	26.806	+ 7.298	+ 37.41	35.859	+ 9.053	+ 33.7	57.757	+ 21.898	+ 61.1
Istra	27.467	29.486	+ 2.019	+ 7.35	32.464	+ 2.978	+ 10.1	50.693	+ 18.229	+ 56.2
Primorsko	47.487	57.289	+ 9.802	+ 20.6	70.047	+ 12.758	+ 22.3	111.694	+ 41.647	+ 59.5
Tirolsko	45.961	63.597	+ 17.636	+ 38.37	70.558	+ 6.961	+ 10.9	99.550	+ 28.992	+ 41.1
Predarelsko	9.684	11.556	+ 1.872	+ 19.33	12.194	+ 638	+ 5.5	17.131	+ 4.937	+ 40.5
Češko	322.005	514.367	+ 192.362	+ 59.74	688.822	+ 174.455	+ 33.9	1,012.752	+ 323.930	+ 47.0
Moravsko	205.976	322.239	+ 116.263	+ 56.44	455.318	+ 133.079	+ 41.3	633.538	+ 178.220	+ 39.1
Slezija	46.740	78.333	+ 31.593	+ 67.59	107.420	+ 29.087	+ 37.1	144.209	+ 36.780	+ 34.2
Galicija	674.302	784.500	+ 110.198	+ 16.34	1,254.334	+ 469.834	+ 59.9	1,835.464	+ 581.139	+ 46.3
Bukovina	127.034	131.783	+ 4.749	+ 3.74	183.344	+ 51.561	+ 39.1	219.298	+ 35.954	+ 19.6
Dalmacija	29.432	40.721	+ 11.289	+ 38.36	56.748	+ 16.027	+ 39.3	70.849	+ 14.101	+ 24.8
Skupaj	2,721.541	3,549.700	+ 828.159	+ 30.43	4,682.654	+ 1,132.954	+ 31.9	6,431.966	+ 1,749.312	+ 37.4

Relativno najbolj se je število prašičev pomnožilo na Kranjskem (ako se ne oziramo na Trst), namreč za 64·4 odstotka. Dokaj višji prirastek nego ga kaže državna povprečnica imajo dalje Goriška z 61·1, Istra z 56·2, Solnograška z 47·2 in Češka z 47·0 odstotki. Manjša kakor v obče v državi je bila pomnožitev v 7 deželah, med njimi najmanjša na Koroškem, kjer se je število pomnožilo samo za 9·1 odstotka napram l. 1900.

Prirastek je bil v 11 deželah hitrejši nego v letih 1890 do 1900; počasnejši pa v 6 deželah in sicer v sudetskih deželah (izvzemši Češko), dalje v karpatskih pokrajinah in v Dalmaciji. Hitrejši pa je bil prirastek v alpskih deželah (izvzemši Koroško) in kraških deželah (izvzemši Dalmacijo).

Kolikor pridejo v poštevske alpske dežele in en del kraških dežel, se zdi, da je razvoj živinoreje v zvezi z razvojem prašičereje; kajti dežele, kjer se je število živine najbolj zmanjšalo, morejo nasprotno pokazati mnogo boljše uspehe pri prašičereji. Presenetljivo velik prirastek napram desetletju 1890 do 1900 kaže osobito Kranjska, kjer je število od 13·5 odstotkov poskočilo na 64·4 odstotka, dalje Istra (od 10·1 na 56·2 odstotka), potem Tirolska in Štajerska.

Ta pojav podpira domnevo, da se živinorejci v tisti meri, v kateri opuščajo govedorejo, obračajo k prašičereji.

3. O vce.

Iz tabele VII je razvidno, da je število ovac nazadovalo po vseh deželah, razun v Dalmaciji, Bukovini in tržaškem ozemlju. Nazadovanje je povsod višje nego splošna državna povprečnica, ki kaže nazadovanje za 7·3 odstotka. Da je vkljub temu splošna državna povprečnica primeroma nizka, izhaja od tod, ker se je število ovac v Dalmaciji znatno pomnožilo, namreč za 139.708, tako da ima Dalmacija skoro toliko ovac kakor vse druge dežele skupaj.

Primeroma največje nazadovanje kaže Predarelska (40·8 ‰), skoro ravno toliko Goriška (40·5 ‰) in Šlezija (40·4 ‰), najmanjše pa Istra (10·5 ‰).

Z ozirom na rezultate zadnjih dveh štetij se dado tudi tu pasivne dežele ločiti v dve vrsti. V alpskih deželah (izvzemši Nižjo Avstrijo in Tirolsko) in v kraških pokrajinah (izvzemši tržaško ozemlje) je bilo nazadovanje hitrejše kakor v prejšnjem desetletju; bolj počasi pa je število padalo v karpatskih in sudetskih deželah.

4. Razmerje med številom živine in produktivno površino.

Jasno sliko o tem, ali je v kaki deželi malo ali veliko živine, dobimo najbolj zanesljivo, ako se primerja razmerje med številom živine in produktivno površino dotične dežele. K produktivni površini štejemo njive, travnike, vrte, vinograde, pašnike, planinske pašnike in gozd. To razmerje nam pojasnjuje tabela VIII.

Ta tabela nam predočuje na eni strani, kako na gosto je naseljeno prebivalstvo in na drugi strani, kako na gosto biva živina označenih treh vrst v posameznih deželah po zadnjih dveh štetjih.

Najbolj na gosto nahajamo govejo živino kakor pred 10 leti na Gornjem Avstrijskem, najbolj na redko v Dalmaciji. Povprečno je l. 1900 prišlo v vsej državi na vsak km² produktivne površine 33·7 glav goveje živine, l. 1910 pa le 32·5 glav. Nad to splošno povprečnico stoji 7 dežel, med njimi vse sudetske dežele in Štajersko.

V primeri z l. 1900 opazamo, da je bila goveja živina bolj na redko nastanjena po vseh deželah, razun na Nižjem Avstrijskem, v Istri, na Češkem in na Moravskem.

Nasprotno je opaziti pri prašičih, da se je njihovo število povsod znatno zvišalo in da jih napram letu 1910 povsod pride mnogo več na 1 km² produktivne površine. Splošna državna povprečnica se je dvignila

Tabela VII.

Števil o v a c

De ž e l e	1880		1890		1900		1910	
	absolutno	Prirastek (+) oziroma upadek (-) 1880—1890 %	absolutno	Prirastek (+) oziroma upadek (-) 1890—1900 %	absolutno	Prirastek (+) oziroma upadek (-) 1900—1910 %	absolutno	Prirastek (+) oziroma upadek (-) 1910—1910 %
Nižja Avstrija	178.541	115.052	61.490	53.562	44.612	16.878	27.4	
Gornja Avstrija	80.139	63.310	47.674	15.636	32.204	15.470	32.4	
Solnogrško	58.290	51.860	45.063	6.797	35.991	9.072	20.1	
Štajersko	188.273	162.416	123.245	39.171	86.708	36.537	29.6	
Koroško	167.809	132.709	118.563	14.146	71.316	47.247	39.8	
Kranjsko	67.431	53.462	38.629	14.833	24.195	14.434	37.4	
Trst z okolico	64	82	62	20	279	217	350.0	
Goriško	42.871	32.095	25.367	6.728	15.090	10.277	40.5	
Istra	255.436	244.504	227.325	17.179	203.550	23.775	10.5	
Primorsko	298.371	276.681	252.754	23.927	218.919	33.835	13.4	
Tirolsko	246.436	207.329	176.594	30.735	150.903	25.691	14.5	
Predeleško	12.312	10.204	7.909	2.295	4.686	3.223	40.8	
Češko	761.264	423.602	228.307	195.295	152.998	75.309	33.0	
Moravsko	158.852	80.706	37.683	43.023	24.117	13.566	36.0	
Šlezija	33.233	17.450	9.640	7.810	5.748	3.892	40.4	
Galicija	609.253	630.994	437.697	193.297	358.953	78.744	18.0	
Bukovina	156.945	176.199	147.739	28.460	189.489	41.750	28.3	
Dalmacija	824.191	784.813	888.039	103.226	1.027.747	139.708	15.7	
Skupaj	3.841.310	3.186.787	2.621.026	565.761	2.428.586	192.440	7.3	

Tabela VIII.

Dežele	Na 1 km ² produktivne površine odpade							
	prebivalcev		goveda		prašičev		ovac	
	1900	1910	1900	1910	1900	1910	1900	1910
Nižja Avstrija . .	162	185	31·8	32·0	27·9	37·2	3·2	2·3
Gornja Avstrija .	73	77	53·0	49·9	25·4	32·0	4·3	2·9
Solnograško . . .	32	35	23·3	21·2	2·5	3·7	7·4	5·9
Štajersko	65	69	34·4	32·7	32·5	40·1	5·9	4·2
Koroško	39	42	27·3	23·7	18·1	19·8	12·6	7·6
Kranjsko	53	55	26·7	23·9	11·3	18·7	4·1	2·5
Trst z okolico . .	2.076	2.708	56·5	36·9	20·0	38·3	0·7	3·3
Goriško	90	102	29·4	29·2	13·9	22·5	9·8	5·9
Istra	72	84	12·2	12·6	6·8	10·6	47·5	42·6
Primorsko	102	120	18·7	18·6	9·4	15·0	33·9	29·4
Tirolsko	40	44	19·6	19·1	3·3	4·6	8·2	7·0
Predarelsko . . .	56	64	27·4	25·6	5·3	7·5	3·5	2·1
Češko	126	135	45·0	45·7	13·7	20·2	4·6	3·1
Moravsko	113	122	36·7	37·3	21·2	29·5	1·8	1·1
Šlezija	136	152	40·8	39·5	21·5	29·0	1·9	1·2
Galicija	97	106	35·9	33·1	16·6	24·2	5·8	4·7
Bukovina	72	79	23·9	22·6	18·2	21·7	14·7	18·8
Dalmacija	47	52	8·6	8·4	4·5	5·7	70·7	82·0
Skupaj	93	101	33·7	32·5	16·6	22·8	9·3	8·6

od 16·6 na 22·8. Najbolj na gosto nahajamo prašiče na Štajerskem, kjer jih odpade na 1 km² 40·1 glav, najbolj na redko na Solnograškem, kjer odpade na vsak km² le 3·7 glav.

Ravno nasproten razvoj se nam pa javlja pri ovcah. Povprečno v vsej državi kakor tudi v veliki večini posameznih dežel jih pride na 1 km² mnogo manj nego l. 1900. Samo v dveh deželah (če se ne upošteva tržaško ozemlje), t. j. v Bukovini in Dalma-

ciji, jih nahajamo po več nego pred 10 leti. Osobito v Dalmaciji se je število znatno dvignilo, kajti l. 1910 odpade na 1 km² 82 ovac, l. 1900 pa samo 70·7 glav.

5. Razmerje med številom prebivalstva in živine.

Ako na podlagi tabele IX primerjamo število živine s tem, kako na gosto je po posameznih deželah naseljeno prebivalstvo, dobimo še manj razveseljivo sliko o uspehih zadnjega štetja.

Tabela IX.

Dežele	Število prebivalcev		Na 1000 prebivalcev odpade					
			goveda		prašičev		ovac	
	1900	1910	1900	1910	1900	1910	1900	1910
Nižja Avstrija	3,100.493	3,530.698	195.7	172.6	171.6	201.2	19.8	12.6
Gor. Avstrija	810.246	852.667	726.6	648.4	347.7	416.6	58.9	37.8
Solnograško .	192.763	214.997	734.4	598.2	79.6	105.0	233.8	167.4
Štajersko . . .	1,356.494	1,441.604	529.9	474.1	500.1	580.3	90.9	60.1
Koroško . . .	367.324	394.735	697.6	563.4	463.0	470.2	322.9	180.7
Kranjsko . . .	508.150	525.083	499.5	432.3	212.3	337.7	76.0	46.1
Trst z okolico	178.599	229.475	27.2	13.6	9.7	14.1	0.4	1.2
Goriško	232.897	261.721	325.3	286.5	154.0	220.7	108.9	57.6
Istra	345.050	403.261	171.2	150.0	94.1	125.7	659.0	504.8
Primorsko . .	756.546	894.457	184.6	154.9	92.6	124.9	334.2	244.7
Tirolsko . . .	852.712	946.498	496.5	436.0	82.8	105.2	207.1	159.4
Predarelsko .	129.237	145.794	484.6	401.9	94.4	117.5	61.2	32.1
Češko	6,318.697	6,774.309	357.5	338.1	109.0	149.5	36.2	22.6
Moravsko . .	2,437.706	2,620.914	323.9	305.8	186.8	241.7	15.5	9.2
Šlezija	680.422	756.590	297.8	259.9	157.0	190.6	14.9	7.6
Galicija	7,315.939	8,022.126	371.7	312.2	171.5	228.8	59.9	44.7
Bukovina . .	730.195	801.364	330.7	284.4	251.0	273.7	202.0	236.5
Dalmacija . .	593.784	646.062	182.2	162.1	95.6	109.7	1,495.6	1,590.8
Skupaj . . .	26,150.708	28,567.898	363.7	320.6	179.0	225.1	100.2	85.0

Dočim je l. 1900 prišlo na vsak km² produktivne površine v vsej državi povprečno 93 prebivalcev, se je to število l. 1910 zvišalo na 101. Z narastkom prebivalstva je mogla v enakem razmerju tekmovali samo prašičereja. Govedoreja in ovčjereja pa sta daleč zaostali za narastkom prebivalstva.

Povprečno se je razmerje med številom prebivalstva in goveje živine poslabšalo v vsej državi. Dočim je l. 1900 na vsakih 1000 prebivalcev odpadlo 363.7 glav, jih je l. 1910 le 320.6. Še večja razlika se nam kaže v posameznih deželah. Na Salcburškem je n. pr. l. 1900 na vsakih 1000 prebivalcev 734 glav goveje živine, l. 1910

pa samo 598. Podobno nazadovanje opažamo v drugih alpskih deželah in v Galiciji.

Dosti bolj hitro nego prebivalstvo se je pomnožilo število prašičev. L. 1900 je odpadlo na vsakih 1000 prebivalcev povprečno v vsej državi 179 prašičev, l. 1910 pa že 225. Še večji prirastek kažejo posamezne dežele, osobito Kranjsko (337 prašičev leta 1910, napram 212 v l. 1900 na vsakih 1000 prebivalcev), Gornja Avstrija (416 napram 347), Štajersko (580 napram 500), Goriško (220 napram 154) i. dr.

Splošno se je razmerje poslabšalo pri ovcah. Med tem, ko je l. 1900 odpadlo povprečno v vsej državi na vsakih 1000 pre-

bivalcev še 100·2 glav, se je l. 1910 znizalo to število na 85. Še bolj neugodno je to razmerje v pojedinih deželah, najbolj na Koroškem, potem na Goriškem, Predarelskem, Štajerskem i. t. d. Ako izvzamemo tržaško ozemlje, je razmerje boljše samo v dveh deželah, namreč v Bukovini in Dalmaciji, kjer je na vsakih 1000 prebivalčev odpadlo l. 1900 1495, l. 1910 pa 1590 ovac.

Uzgoj nekih korisnih krmnih bilina za Istru.

(Konec.)

Crvena djetelina, koju još nazivlju i ljubičasta djetelina (trefoion) radi boje njezinog sjemenja, jest bilina sa žilom srčanicom, koja ulazi duboku u zemlju, al manje od ljekarice, njezina je stabljika razgranjena, a uzdiže se od 50—60 centimetara sa trolistnim lišćem. Poljodelski se mora smatrati kao dvogodišnja bilina, pošto poslje druge godine već se ne isplaćuje njezin prirod. U Istri ju se medjutim obično drži po tri godine. Al ona ne podnaša tako lahko ljetne suše kao ljekarica ili vučjak. U našem joj podneblju medjutim ne šteti zimska studen. Djetelina zahtjeva dobru pripravu tla i zapušta najbolje uvjete kulturama, koje ju slijede; radi toga nju bi trebalo sijati iza koje okopavine (kukuruz, krumpira, kravlje repe itd.), a iza nje bi se moralo sijati one stvari, koje bi mogle upotrebiti sve one dobre uvjete, koje ona zapušta (krumpir, kukuruz, žito). Iz toga nastaje čveterogodišnje kruženje: 1. godine, kukuruz, krumpir ili koja druga okopavina pognojena sa štajskim gnojem; 2. godine, žito med koga se u proljeću posije djetelinu; 3. godine, djetelište; 4. godine, žito. Kadšto se ovo posljednje žito prepusti i odmah iza djeteline započimlje se ponovno sa kukuruzom, krumpirom ili drugim.

Medjutim savjetuje se četverogodišnje kolanje, pošto se tako ima u 4 godine dva-

put žito i pošto se tako često ne ponavlja na istom zemljištu djetelina. Takovo bi se kolanje moralo uvesti po Istri svuda onda, kuda djetelina dobro uspjeva, i gdje se neće da uvede umjesto nje u takvo kolanje ljekaricu.

Sjeme djeteline neka bude po mogućnosti talijansko, ako ga se već kod kuće ne proizvadj; sjeme iz gornje Italije je izvrsne kakvoće za prirod. Ovo treba da ima 98 % čistoće, a 90 % klicavosti. Mora biti od posljednjog priroda, a ne staro, te ne smije biti pomiješano sa drugim sjemenjem, navlastito sa vilinom kosom.

Djetelina se obično sije u proljeću medju jesensku pšenicu, medju rž, zob ili ječam.

Radi toga zemljište se niti pripravlja niti gnoji posebice za nju, nego onda kad se sije žitaricu; ali ako se misli medju pšenicu ili drugo žito u proljeću posijati djetelinu, tad treba već tada obdjetlati zemlju na 25—30 cm. i tako ju pognojiti, da i buduća djetelina nadje u zemlji svega, što joj potrebuje. Ona potrebuje fosforni i pepeljikov gnoj i radi toga kad se sije pšenicu neka se obilno i time pognoji, da i jedna i druga biljka nadju u zemlji dovoljno fosfora i pepeljike. Ako se je n. p. odlučilo za pšenicu 4 kvintala superfosfata i 1 kvintal kalijeve soli po hektaru, to ako se ima med nju u proljeću posijati i djetelinu, onda neka se metne 6 kvintala superfosfata i 2 kvintala kalijeve soli.

Djetelinu se sije medju pšenicu oko konca februara ili u prvoj polovici marča; ne smije se ni preuraniti, da ju možebitni mrazovi ne oštete, ni zakasnuti, da pak ne nastupi suša. Gdje je blaga i suha zima, može ju se posijati i u jeseni, dakako onda samu. Sije se obično rukom, prodrjav ili pograbljav malko sjeme, samo ako je zemlja suha i rahla, tad se preporuča, da se zemlju provalja i da se time pritisne sjeme u zemlju. Po hektaru treba 25—30 kg. sjemena. Djetelina nikne i raste izmedju pšenice sve

do žetve. Poslije neka raste između strni, koju se nesmiје pokositi odmah iza žetve, nego kasnije, kad djetelina na otvorenom bolje izraste, te zajedno sa strni daje dobru mješovitu košnju. Ako pak nastupi suša, toda služi strn, da štiti mlade biljčice od sunčane žege i u tom slučaju ne smije ju se kositi do dobre kiše, koja opet oživi poventulu i skoro mrtvu djetelinu.

Ako je povoljna jesen i ako se je zemlji pružilo dovoljno oplodnih tvarina, moći će se djetelinu još jednom pokositi u septembru; ako pak ova dovoljno ne izraste, onda ju je bolje pustiti ne pokošenu, al se nikako ne preporučuje popasti livadu s blagom, pošto ovo silno ošteti mlade biljke. Buduće zime treba djetelište pognojiti sa umjetnim gnojevima i to sa 4—8 kvintala Thomasove drozge, 2—3 kvintala kalijeve soli i 2 do 4 kvintala krede. Manje količine davaju se dobrim zemljištima, koja su bila već od prije redovito pognojena sa umjetnim gnojivima, mršavima, lahkima i podlošnima suši. Kreda je osobito korisna djetelini, a preporuča se dati ju u proljeću, kad se već probudi rast.

Prije nego li se livada u proljeću makne, dobro ju je prodrljati. Prva obilna košnja biva v maju, a mjesec i pol po prilici iza toga druga, nego ako je osušno ljeto ni za polovicu prve. Nego ako se uzme u obzir, da se djetelinu ne goji samo radi krme, nego također za oploditi njome tlo, onda je bolje žrtvovati ovo drugu košnju, podorav ju pod zemlju. Zemlja ostane na taj način izložena suncu kroz ljeto, podorana djetelina sagnije, i ako se iza toga posije pšenicu, ova će ju naći kao gnoj, te će izvrsno uspjeti.

Djetelina se kosi, kada je livada u potpunom cvijetu. Pokošenu travu bolje je metnuti na kup i pustiti ju skisati za 48 do 72 sata, od česa se dobije tamno sijeno. Takvo sijeno životinje vrlo ugodno jedu, a ne izgubi tako labko lišće, koje je najhra-

njiviji dio u njemu. Suha trava teži jedva $\frac{1}{4}$ prijašnje težine.

Vučjak (lupinella) je također biljka sa srčanicom žilom, koja, ako to tlo dopušta, ide i do preko metra duboko; glavna ta žila ima pako mnogo postranskih žilica. Stabljika naraste do 80 cm. visine, lišće je sastavljeno od listića poredjenih poput riblje kosti, boje gusto zelene; cvijeće je poredano poput klasja, boje živorumene. Kako smo već spomenuli, vučjak je biljka našeg podneblja, međutim voli, baš obratno od djeteline i ljekarice, suho i toplo podneblje. To ne znači, da baš neće uspjevati u studenijim predjelima, ali u tom slučaju nije njegova kultura toliko unosna, izim za brežuljaste i suhe zemlje, na kojima bi djetelina i ljekarica malo donijela. Kad je mlad ne prija mu zimska studen, uvijek mu pako škodi suvišna mokrina. Značajan je njegov otpor proti suši. On osobito voli vapnenu i laporastu zemlju, al uspjeva dobro i u našim crvenim, kamenitim i kršovitim zemljama, samo ako može duboko spustiti koren, pa makar oko pukotina stijenja. Radi ovih svojstava, to je biljka, koja zaslužuje veliku pažnju za Istru.

Vučjak se sije ili rano u jeseni — u septembru — ili u proljeću: gdje prijeti veća zimska studen, tu ga je bolje sijati u proljeću. U jeseni se sije sa obučenim sjemenom, a u proljeću sa golim.

Sjeme neka bude friško, od posljednje berbe. Po hektaru treba oko 50 kg. gologa sjemena. Livada od vučjaka traje 3—4 godine, te se može sijati ili sam ili u kolanju kao djetelina i ljekarica. Ako ga se samoga sije, mora se pripremiti zemlju kao za ljekaricu, dakle radje duboko, navlastito ako je zemljište zbijeno. Obično ga se pak sije kao djetelinu, među pšenicu ili drugu zimsku žitaricu, dakako budućega proljeća. Kojiput sije ga se u proljeću pomješano sa zoblju. Sjeme se pokrije sa drljačom, a ako je zemlja mekana, tad se provalja.

Što se tiče gnojenja i drugog nastojanja oko vučjaka, koli prigodom sjetve, toli budućih godina, to vrijede ona ista pravila, koja smo istaknuli za ljekaricu. Vučjak radje polagano raste, te prve godine ne daje baš velikoga roda; najbolje se razvije u trećoj godini. Kosi ga se kad je u cvijetu, a ne smije se čekati da ocvate, jer onda bi sijeno, i onako po sebi dosta debelo, postalo preveć vlaknasto. Prva se košnja obavlja obično početkom junija, a može se spraviti 50—60 kvintala sijena po hektaru, što odgovora 200—300 kvintala zelene trave.

Ako se travu čini uskisati u kupovima, tad se dobije hitrije i mekše sijeno. Takvo je sijeno vrlo hranjivo i sve ga životinje rado jedu. Druga košnja ne dostigne niti trećinu prve i zbog toga se može vučjak računati kao travu jedne košnje. Nekoji čine popasti sa životinjama ovu drugu košnju, al time se šteti livadi.

Za željeti je, da se doskora raširi po cijeloj Istri uzgoj vučjaka po svim vapnanim, suhim, kamenitim i krševitim stranama, po kojima ni ljekarica, ni djetelina ne može dobro uspjevati.

Po italijanskom priredio: J. Mahulja.

Strojne zadruge.

(Na obćnem zboru štajerskega pododbora Zadruĝne Zveze v Ljubljani 26. oktobra 1911 predaval Anton Belec, župan v Št. Vidu nad Ljubljano).

Naloga mi je, poročati o naših strojnih zadrugah, to je o zadrugah, ustanovljenih v namen, da skupno kupujemo in skupno rabimo stroje, s kojimi laĝje opravljamo kmetijska dela.

Delavci so vedno draĝji, tudi jih ni lahko dobiti; edina pomoć so zakonito dovoljene zadruge, ki je država in deĝela pri nakupu strojev radovoljno podpirata.

Kako potrebno je, da se v oznaćeni namen kmetje strinjajo v zadruge, dokaĝem

iz skušenj, ki smo je doĝiveli v Št. Vidu nad Ljubljano.

Ustanovili smo pred 20 leti kmetijsko podruĝnico z namenom, skupno si nabavljati stroje za medsebojno rabo. Skušali in trudili smo se nad 10 let z raznimi stroji, nakupili već vrst vitlov (gepljev), da smo z vpreĝno ĝivino gonili stroje. Pa to se nam ni dobro obneslo, vedno smo imeli s tem gonilom velike stroške in teĝave, tako da so zaćeli mnogi obupavati.

Vsled tega smo jeli misliti, bi se li ne dalo priti do cilja po drugaćnem naćinu organizacije. Poizvedel sem za kmetijske zadruge, ki tudi dobivajo podpore. Sklical sem zato kmetovalce, pogovorili smo se in konćno ustanovili kmetijsko zadruĝo. Iznova smo zaćeli delati z vitli in ĝivino, a kmalu uvideli, da bo treba pridobiti gonilno silo na drug naćin. Ker pa ni bilo najti v naši domovini bolĝjih naprav, sem jih űel iskat na Laško, Francosko, Angleško, Nizozemsko in Nemško, od koder sem jo krenil domov. Na tem potovanju sem si oĝledal razne kmetijske stroje in naprave. Vesel sem se vrnil na dom, takoj sklical naše zadruĝnike ter jim razloĝil, kaj sem po svetu videl. Nujno sem jim priporoćal, da si kupimo bencinski motor*); ta naj nam goni naše stroje. Kmetje so se novote ustrašili ter v većini izrekli zoper motor. Dobili smo pa motor za en mesec na poskušnjo s pogojem, da ga smemo tovarni celo na njene stroške vrniti, ako bi nam ne ugajal. To je naše moĝe nekoliko pomirilo, vendar polnoma űe-le, ko je motor űe delj ćasa prav dobro in z najbolĝjim uspehom delal. Zdaj ga rabimo űe pet let in smo ű njim jako zadovoljni. Dokaz temu je, da imamo v naši űupniji, ki űteje okoli 4000 duš, danes űe 4 motorje. Naš je bil s podporo in s svojim zasluĝkom v dveh letih plaćan.

*) Bencinski motor je stroj, ki ga goni bencinov plin; bencin je silno vnetljiva in nekoliko petroleju podobna tekoćina. Bencinski motor pa zopet goni razne kmetijske stroje.

Z motorjem se je začelo pri nas novo življenje in veliko veselje. Posebno nam pomaga motor ob mlatitvi; imamo namreč dobro mlatilnico, s katero 2—3 okna (štante; okno ali štant je del kozolca med dvema stebroma) zmlatimo v eni uri, da se z lepim zrnjem obenem vreče nasipljejo. V eni uri porabi motor 2·27 kg bencina, ki stane 45 $\frac{1}{2}$ vin. To je torej gonilna sila, ki je zelo poceni. Da se namlati približno 100 mernikov žita (1 mernik je $\frac{1}{2}$ vagana ali 30·75 l), je treba mlatiti okoli 3 ure, in po treh urah je žito že tudi na tri kvalitete razvrščeno v vrečah: najlepše, srednje in slabo, vsako posebej. Za to delo stane bencin 1 K 36 vin. Kmet plačuje od ene ure dela z motorjem 1 K in ima torej za 3 K namlačenih 100 mernikov, 1 K 50 vin. ostaja zadruzi kot dobiček.

Na Nemškem so zadruga te vrste, ki se imenujejo tam „Strojne zadruga“, tudi pričele delati z bencinskimi motorji, a velikimi mlatilnicami, kakoršne imajo Ogrji na svojih veleposestvih. Toda ti stroji so za njihove razmere preveliki, prepeljava je pretežavna, postavljanje silno zamudno in vzdrževanje drago, 1 ura mlatitve pride na 4 $\frac{1}{2}$ do 7 mark (5·40—8·40 K). Zato se njihove zadruga tudi ne vzdržujejo, kar so oni sami rekli.

Po moji skušnji so za naše kmetije in za kmetije, kakoršne so na Štajerskem, najprimernejši bencinski motorji na kolesih in s 5—7 konjskimi silami, mlatilnice pa one, ki so najmanjše in vsipavajo v vreče očiščenega zrnja dve vrsti. Taki stroji se lahko prevažajo, naglo postavljajo in po ceni vzdržujejo. Pri nas imamo navadnega kmetškega fanta, ki se je novemu poslu hitro privadil in nam že 5 let motor in stroje oskrbuje prav dobro.

V našem kraju rabimo za krmljenje živine mnogo rezanice; pri pripravljanju tega krmila nam je motor v veliko pomoč.

Težave pa smo imeli s slamoreznicami, ki jih je gonil motor. Težke slamoreznice je bilo težavno prevažati in postavljati, lahke je pa motor kmalu omajal, da so se ali velikokrat poškodovale, ali bile nevarne za človeka. Zato sem se letos napotil v svet, ogledovat si slamoreznice. Kupili smo po Gospodarski Zvezi v Ljubljani slamorezni stroj na pihalo. Ta stroj je na štirih kolesih, popolnoma zaprt, ima spodaj pihalo in deluje čudovito praktično. Posebna prednost njegova je, da rabi manj delavcev, nego drugi slični stroji, da se ni bati nesreče in da se ga prav lahko prevažajo in postavlja. Slamorezni stroj se zapelje k poslopiju, ki je v njem shranjena slama, zraven njega se postavi motor in nato vse skupaj spravi v tek. Imamo ga že kaka dva meseca in ljudje so ž njim zelo zadovoljni. Bencina rabi motor v eni uri za 45 vin., nareže pa stroj v 3—4 urah toliko, kakor par živine z vitrom ves dan. Dobiček je lahko izračunati.

Bencinski motor nam rabi tudi jako dobro za žaganje drv.

Omeniti hočem še dve pripravi, ki je imamo v zadruzi. Prva je stroj za čiščenje žita ali čistilnik, ki nam je tudi v veliko pomoč. Odkar ga imamo, imamo lepe in čiste njive, tako, da nimajo plevice skoraj nič dela pri pletvi.

Za predoranje na deteljščih in na celini smo si pa napravili brano na nože. Predno orjemo, prebranamo, ali bolje rečeno, z brano razrežemo vso rušo, na kar se prav lahko in dobro orje.

Kakor sem že dejal, s kmetijsko podružnico v gmotnem oziru nismo imeli sreče. Povoljen uspeh nam je naklonila še-le zadruza. Ko smo jo bili pa ustanovili, smo postali srečnejši, ker se nam je nudila subvencija za vsak stroj posebej. Zato smo kupili doslej samo zanesljivo dobre stroje, četudi so bili dražji; prihranili pa smo si s tem veliko stroškov, kakoršne smo imeli

prej pri slabejših strojih za neprestane poprave in vsled kakoršnih smo k letnini vedno doplačevali in kljub temu se vedno globlje pogrezali v dolg. Pri slabih strojih je bil še vrhu tega skoro vsak oškodovan, ki jih je rabil, ker je vsled poškodbe stroja pogosto več za delo pripravljenih ljudi stalo brez dela in čakalo na popravo. Odkar imamo bencinski motor in dobre stroje, se nam je delo močno olajšalo in se nam stroški lepo vračajo. Računski zaključek nam izkazuje, da se nam je v zadnjih 5 letih, to je odkar imamo bencinski motor, vrednost premoženja pomnožila na 9000 K; več kot trikrat toliko pa iznaša dobiček, ki smo ga že imeli od strojev. Naša zadruga šteje 120 članov; za te izvršuje motor malone vse delo; da se opravlja redno, je pripisovati dobri oskrbi strojev.

Zdaj pa še senčne strani o upravi strojne zadruge. Zadruga se more upravljati dobro, pa tudi — slabo. Najslabeje je pač, ako kupuje slabe stroje. Slabi stroji so najhujši sovražnik zadruge. Kadar se zadruga osnuje, si kmetje z navdušenjem naročijo stroje. Stroj pride, začne delati, a naenkrat odreče. Delo se ustavi, treba je poprave, ki zahteva več časa; ako se je kak del zdrobil, se ga mora še-le naročiti. Navdušenje pojema, nasprotniki, katerih nikjer ne manjka, se posmehujejo, rekoč: „Z zadrugo ne bo nič! Sama popravila, sami stroški!“ Tudi v Št. Vidu se nam je tako godilo: Ker so bili stroji prešibki, se nam je vedno kaj polomilo; imeli smo vedno poprave, vedno plačila; da smo nazadnje zabredli v dolgove, sem že omenil.

Prva skrb zadruge bodi, da izve zanesljivo dobre tovarne, ki postrežejo s solidnimi in precizno izdelanimi stroji. Dobe se n. pr. taki motorji, ki požro veliko bencina, ki se pri delu ustavljajo. Na Kranjskem imamo zelo različne bencinske motorje. Nekateri silno neredno delujejo, tako, da je nekdo rekel: „Motor je kakor štatljiv konj:

če se mu zljubi, goni, če ne, pa trdovratno stoji in nagaja.“

Ko sem si letos po raznih tovarnah ogledoval stroje, bil sem tudi v Monakovem. Tu je sedež bavarske kmetijske zveze, in pri njej sem poizvedoval po boljših tovarnah. Ker mi je bilo znano, da so bili na Kranjskem naročili motor nemškega izdelka, ki jim je delal mnogo sitnosti, sem povpraševal tudi za to tvrdko. Dalo se mi je naslov in celo tovarno obvestilo, da pridem tja gledat strojev. Ko dospem tja in stopim v pisarno ter poprosim, da bi se mi stroje pokazalo, mi začudeni odgovore: „Novega motorja nimamo nobenega pokazati; mi le kupujemo stare motorje, je popravimo, našemu sistemu malo prikrojimo in prodajamo.“ Mislim si: „Ni čuda, da taki-le motorji zadrugam delajo toliko sitnosti in stroškov.“ Nato prosim ravnatelja, naj mi vsaj pokaže tovarno, da vidim, kako se motorji popravljajo; a mož mi odgovori: „Ni vredno, da bi hodili te stare motorje gledat.“ Poizvedel sem, da je takih delavnic, ki se imenujejo tovarne in v kojih se stari motorji popravljajo in za nove prodajajo, več.

Še en primer. Tudi Ogrri imajo dobro vpeljano združništvo s centralo v Budapešti. Tudi tu sem se oglasil ter slišal, da ima ogrska eskomptna banka velike tovarne za stroje; poleg tega ima pa tudi veliko delavnico, ki stare ali „štatljive“ motorje po ceni kupuje, popravlja in prodaja. Toda Ogrri so bili toliko odkriti, da so mi to delavnico pokazali. Seveda so trdili, da ljudem s tem le pomagajo, da motorje po ceni prodajajo.

Ta primera jasno pravita, da moramo pri nakupu motorjev in strojev biti sploh skrajno previdni in naročevati le pri zanesljivo poštenih tovarnah.

Ogledal sem si precejšnje število tovarn za kmetijske stroje. Vse boljše sem opisal Gospodarski Zvezi v Ljubljani, da našim zadrugam lahko naročuje najboljše blago.

Senčna stran pri strojni zadrugi pa je tudi nedelaven odbor. Neobhodno potrebno je, da se odborniki za zadrugo in stroje živo zanimajo. So odborniki, ki mislijo, da je že dovolj, če so kot taki izvoljeni, delati in skrbeti jim pa ni treba. Toda temu ni tako. Pri strojni zadrugi je posebno potrebno, da ima odbor večkrat seje, se o raznih potrebah posvetuje in pazi na to, da ima motor vedno opraviti. Pri tem pa je tudi gledati, da se delo motorja po vaseh, oziroma posameznih članih, enakomerno in po potrebi razdeli, sicer nastanejo prepiri. Nadalje je potrebno, da se pogovori in sklepi vsake seje na kratko zapišejo in vsak zapisnik v naslednji seji prebere.

Po skušnjah, ki sem jih doživel v šentviški zadrugi, vam, predragi Štajerci, toplo priporočam, da si snujete strojne zadruge; v dobi, v koji so delavske moči zelo redke in zelo drage, vam bodo pri kmetijskem delu v najboljšo pomoč.

Zadružni pregled.

Nove zadruge. Tekom meseca novembra t. l. so bile v zadružni register vpisane sledeče nove jugoslovanske zadruge.

Na Kranjskem:

Škofja Loka (dež. sod. Ljubljana), Živinorejska zadruga za občini Žminec in Škofja Loka, r. z. z o. p.

Sora (dež. sod. Ljubljana), Kmetijska zadruga v Sori, r. z. z o. p.

Bohinjska Bela (dež. sod. Ljubljana), Živinorejska zadruga na Bohinjski Beli, r. z. z o. p.

Višnja gora (okrož. sod. Rudolfovo), Živinorejska zadruga v Višnji gori, r. z. z o. p.

Na Koroškem:

Libuče (dež. sod. Celovec), Živinorejska zadruga za Libuče in okolico, r. z. z o. p.

Na Primorskem:

Lupoglava (okrož. sod. Rovinj), Gospodarsko trgovačko društvo, r. z. n. o. j. u Lupoglavi.

Kozjana (dež. sod. Trst), Konsumno in posojilno društvo v Kozjanah, r. z. z o. p.

Živinorejski tečaj v Selcih nad Škofjo Loko. Pri živinorejski zadrugi v Selcih nad Škofjo Loko se je vršil prvi enomesečni praktični in teoretični živinorejski tečaj, ki se je dne 30. novembra t. l. ob navzočnosti deželnega odbornika dr. Lampeta in došlih zastopnikov živinorejskih zadrug slovesno zaključil. Ob koncu tečaja se je vršila javna skušnja iz predmetov, ki so se teoretično podučevali po 3 ure na dan in vsak navzoči se je lahko prepričal, da so se fantje v tem kratko jim odmerjenem času dosti naučili z ozirom na praktično delo, katerega so morali vsak dan poleg tega izvrševati.

Pri obhodu po hlevih se je imel vsakdo priliko prepričati, o nujni potrebi največje snage v hlevih in pri živini. V tem oziru še danes marsikateri kmet ni na jasnem, zato je bilo to potrebno v praktičnem tečaju pokazati.

Ta tečaj se je omogočil s podporo visokega deželnega odbora, kateri je znova dokazal koliko mu je ležeče na tem, da se povzdigne živinoreja ter se kmetu pomaga do boljše bodočnosti. Kako je bil tečaj potreben, bode prihodnost pokazala.

Sprejelo se je 25 fantov v tečaj, med temi 19 iz Selške doline, 1 iz Stareloke, 3 iz Horjula. Med temi 22 stalnih učencev ter 3 hospitanti.

Učno sobo je dalo na razpolago izobraževalno društvo v lepi prostorni dvorani. Poleg tega je 5 najboljših zadružnikov živinorejske zadruge dalo svoje moderne hleve in živino za oskrbovanje in krmljenje na razpolago. Gospod Tavčar je prepustil v uporabo svojo tehtnico za potrebno tehtanje živine.

Skupno se je oskrbovalo skozi cel mesec 45 glav živine, med temi je bilo na poizkusni molži in krmljenju 9 krav in 6 glav mlade živine. Vsakemu hlevu je bilo prideljenih 5 fantov, učencev, ki so živino krmili, snažili, tehtali krmo ter molzli krave ob določenem času.

Zjutraj se je vsak dan pričel tečaj z molžo ob pol sedmi uri. Od sedme do devete ure je trajalo krmljenje. Čas od 9. do 10. ure vsaki dan je bil odločen za krtačenje živine. Od 10. do pol 11. za kemično preskušnjo mleka ter beljenje hlevov. Od pol 11. do 12. ure zopet molža. Od 12. do pol 1. obed in prosto. Predavanja pa so se vršila o različnih predmetih od pol 1. do pol 3. popoldan. Nato se je zopet pričelo s popoldanskim krmljenjem, ki je trajalo do pol 5. Od pol 5. do 6. ure se je zopet molzlo. Nato

je bila večerja, zatem pa vsak večer od pol 7. do pol 8. predavanje, ki je bilo javno in se ga je lahko udeležil vsakdo, kdor se je zanimal in hotel biti deležen poduka.

Podučevalo se je o pridelovanju krme, zboljšanju pašnikov, o prvi pomoči pri oboleni živini, o krmljenju živine, vnovčevanju živine, zboljšanju hlevov in svinjakov, prašičjereji, izreji telet.

Poleg tega se je še predavalo v vodstvu živinorejskih zadrug, združništvu ter kmečkem pravoznanstvu.

Krmljenje je bilo od 3. do 12. novembra navadno, od 13. do 18. prehodnje od slabše na boljše krmo in od 19. do 30. z boljše klajo. Poleg tega se je pri 2 kravah izvršila še posebna poskušna, kako upliva snaga na mlečnost in kakovost mleka. Krmile so se krave cel čas enako.

Skušnja je pokazala, kako snaga živini koristi.

Vse podrobnosti s potrebnimi tabelami izidejo v teku časa v posebni brošuri, ki bode za vsakega živinorejca velevažnega pomena.

Krištof France.

Franjevci in registracijske sodnije. V Dalmaciji se mnogi franjevci bavijo z dušnim pastirstvom in upravljajo samostojno župnije. Franjevci so bili prvi, ki so počeli v Dalmaciji širiti rajfajznovke in se zavzemali, da se osnuje čim več teh, za narod koristnih in za njegov gospodarski preporod potrebnih združnih organizacij. Navadno so bili prvi predsedniki rajfajznovkam župniki-franjevci, ki so vodstvo najbolje razumevali. V zadnjem času pa je bilo opaziti neko sistematično gonjo, da se iztisnejo franjevci ne samo s predsedniških mest, ampak da bi niti ne mogli postati člani pri rajfajzenskih posojilnicah. Registracijske sodnije so doslej povsod v Dalmaciji zavzemale stališče, da more franjevac, ki deluje v dušnem pastirstvu, postati član uprave in se kot tak vpisati v združni register. Nedavno tega pa je okrožna sodnija v Splitu zavrnila predlog za vpis nekega franjevca, češ da je zbog obljube siromaštva nesposoben upravljati in voditi združne posle. — Proti tej odločbi je druga napravila priziv na apelacijsko sodnijo v Zadru. Poleg tega se je poslanec dr. Dulibić pritožil pri pravosodnem ministrstvu zaradi take prakse. Pravosodni minister je vzel pritožbo na znanje in je izjavil, da bo poskrbel, da bo tudi v bodoče smel frančiškan, ki je obenem

župnik, postati odbornik pri gospodarskih združgah.

Posvet mlekarških zadrug. Dne 20. novembra t. l. se je pri Splošni zvezi avstrijskih kmetijskih zadrug vršilo posvetovanje v zadevah mlekarških zadrug. Na vsporedu so bila razna važna vprašanja, ki se tičejo mlekarstva. Ker bi obsirnejše poročilo gotovo zanimalo naše mlekarške zadruge, bomo o priliki nekoliko več poročali o tej konferenci.

Gospodarske drobtine.

Nova nahajališča prirodnih gnojil. Kalijeva in fosforna gnojila so se doslej dobivala ponajveč iz Nemčije, ker se ondi nahajajo veliki skladi kamenja, iz katerega se je v tovarnah pripravljaj kalij in fosfor. Zdi se pa, da bo sedaj Nemčija svoje prvenstvo izgubila. Časniki namreč poročajo, da so se v pokrajini Maryland v Ameriki našle nove ogromne zaloge kalijevega in fosfornatega kamenja. Ustanovila se je baje tudi že družba z velikim kapitalom, ki namerava kmalu pričeti v tovarnah izdelovati umetna gnojila. Računajo, da bo tem tovarnam mogoče vsako leto izdelati 300 milijonov stotov umetnih gnojil in jih spraviti na trg. Ako se ta vest uresniči, bodo se umetna gnojila znatno pocenila in jih bo potem mogel upotrebljati tudi tak kmetovalec, kateri si jih zaradi draginje doslej ni mogel kupovati.

Zanimivosti o štrajkih leta 1910. Leto 1910 izkazuje večje število stavk, a manjše število stavkujočih. Leta 1910 je stavkalo 55.764 delavcev in delavk proti 61.978 leta 1909 in sicer v 2888 (1909 leta 1741) podjetjih. Stavkalo se je lani v 657 slučajih, predlanskim pa v 580. Stavke se razdele po posameznih deželah takole: Češka 38·2 odstotka, Nižje Avstrijsko 24·4 odstotka vseh stavk, Galicija 8·5 in Moravska 7·8 odstotka; ostale kronovine izkazujejo še manjše odstotke. Najdaljša stavka je trajala 480 dni, to je 16 mesecev. Seveda je bil pri večini stavk glavni vzrok zvišanje plače, branitev pravic in manjši razpori s podjetniki. Od strani podjetnikov je bilo izprtih 19.292 delavcev. Od teh so bili 103 izključeni.

Sadno drevje na vojaških vežbališčih. Vojno ministerstvo je ukazalo, da naj se nasadi po dvoriščih vojašnic, po vežbališčih in drugih zemljiščih vojaških objektov sadno drevje na korist moštvu.

Bilanca
Ljudske hranilnice in posojilnice
v Idriji,
registr. zadruga z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Posojila	470.901.13
Tekoči račun z zvezo	1.977.—
Inventar premični	183.48
Zaostale obresti posojil	6.438.65
Vrednost tiskovin	83.35
Delež pri Zadrudni zvezi	1.000.—
Naložen denar	5.108.51
Delnica Union	500.—
Gotovina 31. dec. 1910	4.264.97
Skupaj	490.457.09
Pasiva.	K
Deleži	478.—
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	477.582.48
Predplačane obresti posojil	2.129.21
Rezervni zaklad z obrest.	8.086.34
Čisti dobiček	2.181.06
Skupaj	490.457.09
Denarni promet K	997.304.33
Stanje članov začetkom l. 1910	226
Pristopilo	16
Izstopilo	3
Stanje koncem l. 1910	239

Bilanca
Mlekarske zadruga v Horjulu,
registr. zadruga z omej. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Terjat. na blagu pri nezadr.	342.—
Vrednost vodovoda	93.76
Vrednost premič. inventar.	5.374.20
Kavcija za sol	75.—
Tekoči račun z zvezo	3.832.—
Deleži pri drugih zavodih.	64.—
Gotovina 31. dec. 1910	89.89
Skupaj	9.870.85
Pasiva.	K
Deleži	1.123.—
Izposojila	600.—
Dolg na blagu zadrud.	1.388.53
Kavcija odjemalca	1.000.—
Narasle obresti kavcije	36.62
Rezervni zaklad z obrest.	5.175.20
Čisti dobiček	547.50
Skupaj	9.870.85
Denarni promet K	114.379.87
Stanje članov začetkom l. 1910	165
Prirastlo	13
Odpadlo	10
Stanje koncem l. 1910	168

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Selnici ob Dravi,
registr. zadruga z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Posojila	41.920.—
Inventar premični	225.—
Zaostale obresti posojil	35.38
Delež pri „Zadrudni zvezi“	200.—
Delež v Celju	100.—
Gotovina 31. decem. 1910	2.269.26
Skupaj	44.865.76
Pasiva.	K
Deleži	720.—
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	40.769.95
Tekoči račun z zvezo	2.504.—
Predplačane obresti posojil	340.88
Rezervni zaklad	328.61
Čisti dobiček	202.32
Skupaj	44.865.76
Denarni promet K	95.234.56
Stanje članov začetkom l. 1910	54
Pristopilo	22
Izstopilo	4
Stanje koncem l. 1910	72

Bilanca
Ljudske hranilnice in posojilnice
v Rečici ob Savinji,
registr. zadruga z neomej. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Posojila	206.559.19
Tekoči račun z zvezo	238.869.—
Inventar premični	543.85
Zaostale obresti posojil	6.142.75
Delež pri „Zadrudni Zvezi“	1.000.—
Tekoči račun s člani	116.640.85
Naložen denar	178.878.40
Gotovina 31. decembra 1910	6.392.52
Skupaj	755.026.56
Pasiva.	K
Deleži	2.007.—
Hran. vloge s kap. obrest.	740.782.83
Predplačane obresti posoj.	206.74
Rezervni zaklad	11.419.51
Čisti dobiček	610.48
Skupaj	755.026.56
Denarni promet K	653.223.06
Stanje članov začetkom l. 1910	405
Prirastlo	11
Odpadlo	14
Stanje koncem l. 1910	402

Bilanca
Krščanskega gospodar. društva
v Idriji,
reg. zadr. z neomej. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Vrednost blaga	42.799.19
Vrednost premič. invent.	1.238.93
V Ljudski hranil. v Idriji naložen denar	2.112.89
Delež pri Zadrudni zvezi	10.—
Delež pri Gospo zvezi	340.—
Delež pri Ljudski hranil. v Idriji	2.—
Gotovina 31. decem. 1910	362.45
Skupaj	46.865.46
Pasiva.	K
Deleži	15.817.—
Dolg na blagu nezadrud.	6.276.72
Rezervni zaklad z obrest.	16.961.71
Čisti dobiček	7.810.03
Skupaj	46.865.46
Denarni promet K	264.764.29
Stanje članov začetkom l. 1910	557
Prirastlo	21
Odpadlo	20
Stanje koncem l. 1910	558

Bilanca
Bekštanjske posojilnice
v Ločah,
reg. zadr. z neomej. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Posojila	354.533.72
Naložen denar	60.612.24
Nevezdignjene obresti	3.685.39
Prehodni zneski	67.50
Zaostale obresti posojil	5.566.85
Gotovina 31. dec. 1910	2.186.17
Skupaj	426.651.87
Pasiva.	K
Deleži	15.300.—
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	381.467.18
Predplačane obresti posojil	1.575.82
Dividendne obresti	4.076.58
Rezerva s pristopnino	22.846.06
Čisti dobiček	1.386.23
Skupaj	426.651.87
Denarni promet K	661.215.41
Stanje članov začetkom l. 1910	505
Prirastlo	16
Odpadlo	26
Stanje koncem l. 1910	495

PREGLED

poslovanja hranilnic in posojilnic na podlagi vposlanih mesečnih izkazov
za mesec november 1911.

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdigujeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Artiče	14553	70	13708	12	28261	82	4121	--	2567	--	5120	--	3609	--	292
Besnica Zgornja	1430	11	620	70	2050	81	990	--	120	50	--	--	100	--	57
Baška	21361	94	19191	97	40553	91	11941	57	5210	08	2760	--	200	--	225
Beram	3932	60	4805	94	8738	54	1103	70	1495	11	2140	--	1186	23	132
Bilčovs	25491	65	24081	81	49573	46	17690	23	6338	80	5760	--	480	--	43
Bled	11159	29	11339	40	22498	69	3204	--	6948	05	4210	--	1630	--	276
Boh. Bistrica	14991	11	16701	26	31692	37	3222	40	8463	28	410	--	120	--	--
Bloke	18821	97	18007	50	36829	47	5409	--	7633	10	4980	--	9279	81	364
Boljun	9977	04	8648	82	18625	86	3850	--	1754	22	1300	--	1021	80	154
Boljuneec	6415	35	5233	59	11648	94	2700	--	600	42	3566	--	2999	56	445
Borovnica	12685	20	11841	12	24526	32	3912	69	7930	64	2750	--	5219	65	388
Boštanj	4006	08	3938	92	7945	--	1996	36	690	--	2240	--	1787	--	159
Bučka	4031	27	3013	34	7044	61	200	--	2911	21	--	--	3111	65	311
Cerklje pri Krš.	5348	32	4604	57	9952	89	2257	--	3058	93	1000	--	2495	--	--
Cirknica	25912	20	24271	09	50183	29	14039	25	17869	--	6292	93	5907	67	674
Češnjica	14419	99	12835	19	27253	18	1646	--	1887	10	--	--	4150	01	227
Črni vrh	7441	77	9381	07	16822	84	2690	65	4817	36	2850	--	3957	--	280
Črnuče	1777	86	1899	45	3677	31	1549	70	899	45	300	--	--	--	61
D. M. v Polju	2192	27	4253	84	6446	11	1686	--	3122	84	1110	--	237	--	161
Dicmo-Donje	36089	55	35688	37	71777	92	2847	--	3752	12	12400	--	13998	67	270
Dob	3608	24	3787	63	7395	87	1720	--	1151	--	900	--	1800	--	--
Dobje	3782	89	3304	62	7087	51	960	--	2172	99	100	--	394	--	97
Dobrepolje	37487	26	33353	39	70840	65	18658	--	21657	98	10570	14	14380	--	+1
Dobrinj	21707	31	22830	96	44538	27	8150	--	5205	--	2530	--	4670	--	459
Dobrova	5387	51	4555	02	9942	53	3976	30	1946	76	600	--	45	--	52
Dol	2937	31	3400	22	6337	53	540	--	1762	--	1080	--	700	--	90
Dolsko	2975	59	2891	52	5867	11	1038	--	2887	75	--	--	1220	--	73
Domžale	15710	42	13194	06	28904	48	2244	60	5153	43	7894	02	7136	--	361
Dračevica	7263	37	5872	39	13135	76	3926	84	2955	--	60	--	--	--	59
Draga	2338	30	910	--	3248	30	1023	--	787	--	120	--	1200	--	132
Dragatuš	894	77	1927	94	2822	71	860	--	1062	81	850	--	--	--	85
Fara	13454	15	14881	03	28335	18	3791	--	10092	75	4700	--	800	--	191
Frankolovo	8966	09	5156	63	14122	72	4070	70	3312	--	1504	--	664	57	245
Gornjigrad	9380	09	12558	98	21939	07	2279	14	10606	09	1800	--	--	--	109
Gradac h. p. b. kod Makarske	8932	14	8931	18	17863	32	3430	--	910	--	1250	--	125	78	84
Griže	5476	86	3445	11	8921	97	2526	--	23	--	600	--	--	--	28
Hinje	15514	10	15219	08	30733	18	6180	--	550	--	9128	89	8765	69	73
Homec	4977	68	5119	02	10096	70	1544	17	1747	97	170	--	10	--	--
Horjul	57424	75	55658	16	113082	91	4770	80	12691	83	42559	02	39605	28	369
Hrenovice	6905	35	11919	99	18825	34	739	24	2251	16	3710	--	5262	38	406
Idrija	12961	81	12723	13	25684	94	5837	40	10192	75	2336	79	2178	67	260
Ig	13879	77	12554	16	26433	93	5557	--	7519	35	593	60	4955	--	376
Jarenina	3776	86	4053	94	7830	80	3220	--	1891	72	--	--	399	--	203
Jelšane	7829	84	8933	09	16762	93	16762	93	7499	72	2156	--	6720	--	104
Kamnik	79616	32	79599	36	159215	68	35782	77	29878	39	10800	--	7311	59	754
Kandija	80810	97	82065	93	162876	90	26876	50	28390	01	15410	--	45646	11	2226

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Karojba	2268	35	2051	34	4319	69	600	—	640	—	1410	—	106	—	160
Kaštelir	149913	53	149498	19	299411	72	55943	—	67941	92	34936	—	19581	—	250
Kievo	35173	96	33804	55	68978	51	11013	09	7699	69	8731	52	3897	93	210
Knežak	41897	14	43244	56	85141	70	10200	35	12699	26	3300	—	26630	52	432
Kočevje	1647	30	2519	71	4167	01	973	—	2519	71	—	—	650	—	82
Komenda	12591	90	10437	30	23049	20	4259	—	8877	49	570	—	1455	06	198
Konjice	24346	70	15343	98	39690	68	16272	28	5206	65	2420	—	4222	—	238
Kranj	103975	52	107390	57	211366	09	23859	33	29560	—	20850	10	3668	—	295
Križevci	191603	77	186145	67	377749	44	145495	20	135948	56	30650	—	25096	90	470
Krka	5807	35	2695	35	8499	60	4423	61	1213	77	1460	—	1170	—	172
Kropa	6354	10	7086	11	13440	21	717	—	1365	14	1515	—	243	—	—
Kršan	4045	14	4134	52	8179	66	1690	—	691	84	2284	—	994	91	263
Kruševo	23281	72	22809	38	46091	10	8092	02	3500	28	825	—	3208	18	230
Kaštel (Buje)	1414	78	2697	18	4111	96	140	—	—	—	1343	50	992	87	94
Lanišče	17836	12	13696	85	31542	97	11118	51	8118	69	5400	—	1101	83	108
Laporje	3880	81	3976	77	7757	08	2961	—	255	—	1250	—	200	—	90
Leše	5912	89	4489	85	10402	74	3570	—	2431	02	50	—	—	—	34
Ljubljana, lj. pos.	2356241	98	2322676	79	4678918	77	248636	—	391146	76	101163	16	145781	71	2839
Ljubljana, vz.															
podp. dr.	558881	84	553512	38	1112394	22	15031	24	87131	76	27004	92	53503	23	—
Ljubno	59058	67	47488	26	106546	93	20464	—	21353	65	9700	—	10910	65	166
Logatec Gornji	3544	55	3689	07	7233	62	1460	97	1940	35	1700	—	2029	33	98
Lošinj Mali	161926	27	159016	34	320942	61	85071	06	47895	62	64123	55	27752	41	474
Luče	2718	89	1711	15	3430	04	1500	—	1701	20	—	—	40	—	—
Makole	37860	07	28055	90	65915	97	13595	06	14072	77	3375	—	4582	20	—
Marija na Zili	1392	68	1658	60	3051	28	176	—	1116	—	—	—	180	—	98
Menges	16653	09	14151	40	30804	49	5163	—	8266	64	2712	—	2192	—	500
Mirna peč	1918	40	655	60	2574	—	1518	—	650	—	—	—	400	—	78
Moravče	13316	16	5095	34	18411	50	—	—	—	—	—	—	—	—	249
Mozirje	5855	25	5962	65	11817	90	4179	—	2682	95	—	—	1505	—	160
Motnik	4989	93	5959	89	10949	82	2707	78	3777	—	170	—	280	—	54
Naklo	1747	50	2093	73	3841	03	1330	—	1549	83	500	—	2311	91	118
Nedelja Velika	2332	12	2378	61	4710	73	1296	—	1366	—	—	—	927	—	141
Petrovče	5261	93	6170	—	11431	93	3290	—	1870	—	1000	—	1240	—	99
Planina-Studeno	2585	37	2252	80	4838	17	2390	—	1312	80	920	—	52	—	223
Pločice-Konavlje	46338	01	45181	10	91519	11	23782	53	18878	52	9839	55	11495	88	118
Podčetrtek	5302	69	4830	84	10133	53	3483	—	1830	—	600	—	5	—	86
Polhov gradec	8211	02	3496	62	11707	64	6638	—	2073	99	610	—	—	—	180
Poljane	31619	22	33795	35	65414	57	10268	36	13547	81	2570	—	9420	—	469
Poljčane	3074	53	2902	55	5977	08	2142	—	2535	—	340	—	617	—	145
Pomjan	5083	35	4526	10	9609	45	—	—	1220	—	2220	—	493	—	332
Ponikva	1167	70	3426	48	4594	18	831	—	3343	04	—	—	237	—	112
Postojna	2799	12	2217	66	5016	78	2744	16	2119	17	—	—	20	—	139
Ptuj	19289	20	18931	01	38220	21	8867	87	3876	84	10210	—	1349	25	173
Preddvor	16323	73	15975	32	32299	05	2733	—	13328	52	2200	—	3000	—	118
Predloka	4791	09	2610	30	7401	39	4035	—	2593	25	—	—	400	—	107
Prihova	3387	99	3656	79	7044	78	1461	—	2520	35	1100	—	1673	—	127
Punat	18075	10	16648	31	35723	41	10206	50	10822	54	2000	—	—	—	117
Radovica	2968	57	2535	52	5504	09	1036	—	1306	—	1200	—	1410	—	138
Radovljica	46208	68	38070	60	84279	28	13241	20	13132	75	23530	—	5760	—	260
Rajhenburg	10382	51	10038	52	20421	03	8513	92	1461	90	2140	—	365	—	289
Rečica	22636	62	20861	61	43498	23	13545	70	11914	43	800	—	1910	78	—
Ribnica na Poh.	20755	53	16743	—	37489	53	4219	43	1074	83	14800	—	4450	—	46
Ribnica	59682	33	54813	62	114495	95	13317	—	19583	70	15660	—	16670	—	475

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Selca na Braču	6346	46	6234	—	12580	46	1627	—	2800	—	1841	—	2348	63	230
Selca p. Škof.	41251	15	31766	83	73017	98	4100	—	4012	55	27630	—	10740	—	371
Senožeče	3393	70	1889	29	5282	99	860	—	1235	25	600	—	1760	—	368
Sevnica	29837	27	22019	45	51856	67	23645	—	21120	80	—	—	2294	—	2164
Slivnica p. Mar.	4100	60	4224	30	8324	95	3198	—	1092	—	1130	—	510	—	148
Srednja vas	15018	12	12969	23	27987	35	8367	79	4560	92	8310	—	3004	40	435
Staracerkev	3328	74	2461	48	5790	22	3295	76	2401	94	—	—	—	—	99
Stara Loka	13488	84	12873	47	26362	31	7330	—	5514	16	—	—	—	—	276
Staritrq p. Ložu	11029	10	12272	25	23301	35	8610	—	9378	—	1600	—	1387	—	705
Stoprce	2932	15	1872	48	4804	63	2379	—	71	25	—	—	609	—	80
Struge	5872	51	1964	39	7836	90	1780	—	1908	93	—	—	—	—	—
Svečina	4392	93	4793	—	9185	93	2292	62	1663	86	3120	—	630	—	59
Svetinje	1229	07	1600	66	1829	73	1037	56	86	70	500	—	10	—	74
Sv. Benedikt v Slov. goricah	3685	42	4840	90	8526	32	1786	34	4194	94	530	—	1163	88	277
Sv. Bolfenk v Sl. goricah	4745	35	4719	61	9464	06	1798	—	2068	61	600	—	100	—	94
Sv. Bolfenk n.K.	3397	45	2721	40	6118	65	2887	13	321	—	400	—	419	—	77
Sv. Ema	2605	05	1460	10	4065	15	620	—	350	—	1080	—	1404	—	298
Sv. Križ p. Kost.	28082	60	27120	35	55202	95	10706	—	12918	56	2645	—	7575	87	+2
Sv. Križ p. Litiji	11843	26	4842	14	16685	40	4728	—	1476	88	2800	—	1058	—	401
Sv. Kunigunda	4181	41	5426	20	9607	61	3455	96	3287	85	—	—	532	20	90
Sv. Lovrenc nad Mariborom	315	40	210	48	525	88	310	—	10	13	—	—	—	—	52
Sv. Petar u Sumi	2166	89	2816	59	4983	48	1690	—	1009	79	800	—	362	10	94
Sv. Tomaž	5010	36	6038	56	11068	92	4297	04	1604	—	2352	21	425	—	66
Št. Janž na Dr. p.	2903	91	3757	66	6661	57	1401	17	857	66	1900	—	523	—	147
Št. Jurij ob j. žel.	34645	19	30469	71	65114	90	20645	73	12950	55	6065	—	2303	80	390
Št. Jurij ob Tab.	11411	76	10460	21	21871	97	5036	02	2447	68	—	—	127	—	112
Št. Jurij p. Kr.	21425	21	18927	80	40353	01	5334	69	2974	73	5403	92	2787	26	546
Št. Jernej	32561	04	22318	03	54879	07	16080	30	5179	27	8770	—	9497	19	+3
Št. Lambert	4546	41	3837	94	8384	35	1305	91	2517	44	—	—	—	—	34
Št. Peter n. K.	51541	19	11327	55	62868	74	43590	37	7315	06	3650	—	4360	—	572
Št. Vid p. Vipavi	5556	18	4854	08	10410	26	2492	42	1016	82	3800	—	730	—	173
Št. Vid pri Zatič	21838	94	16192	98	38031	92	15927	76	11642	54	400	—	4750	—	467
Škofja Loka	20844	96	19070	91	39915	87	10960	77	13121	06	3900	—	440	—	+2
Šmarje p. Jelšah	8768	51	7192	13	15960	64	5838	—	418	39	2960	—	1494	—	215
Šmarjeta (Dol.)	3659	86	2856	99	6516	85	781	03	2856	03	—	—	700	—	168
Šmartno na P.	814	06	219	25	1033	31	578	20	172	—	—	—	25	—	26
Šmartnop. Šm. g.	8689	55	7374	08	16063	63	3206	—	3564	—	3800	—	400	—	96
Tomaj	13574	59	14564	78	28139	37	5870	32	10654	56	3482	06	2300	—	647
Trata	3942	20	1670	57	5612	77	2339	—	1588	70	—	—	—	—	34
Trebelno	7563	24	6946	35	14509	59	5719	48	4420	80	2454	—	1550	76	328
Trilj	9976	78	11236	81	21213	59	1780	—	1607	30	3493	31	6351	21	797
Tržič	7566	11	10608	97	18175	08	4748	75	2844	69	3700	—	2210	44	225
Tuhinj Zgornji	3694	18	6594	15	10288	33	1677	—	4796	15	1700	—	434	39	216
Tunice	1983	99	1419	29	3403	28	1189	—	618	06	—	—	—	—	51
Vavtavas	1210	30	2110	—	3320	30	1162	—	10	—	1100	—	—	—	+2
Velikovec	44354	45	34035	92	78390	37	17971	78	20221	06	7757	65	8164	61	719
Vič	4333	34	4345	59	8958	10	1476	12	922	09	2700	—	10	—	70
Videm	4564	77	3703	39	8268	16	1730	—	1610	—	—	—	2554	—	188
Vipava	53915	41	52456	—	106371	41	321460	05	15910	39	36125	—	16620	—	1308
Višnja gora	40128	97	36329	53	76458	05	2827	08	10950	88	8906	32	5644	15	—
Vrbnik	4816	19	52077	60	10093	79	3683	52	1790	33	130	—	738	—	428

I m e	Prejemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Vrhnika	31270	74	31958	85	63229	59	7174	48	17668	22	14020	—	9092	92	272
Vurberg	7317	70	6725	62	14043	32	4933	20	1757	01	400	—	1247	—	92
Zagradec	6261	09	7304	13	13565	22	4445	—	2703	27	600	—	1000	—	+1
Žiče	3698	50	3534	75	7283	25	1335	—	927	84	1440	—	2167	02	103
Žiri	9656	34	11677	84	21334	18	4129	—	4265	53	7300	—	4233	—	309
Žminj	9535	06	6591	41	16126	47	4699	98	768	—	1740	03	4184	44	353
Žužemberk	51841	76	51170	53	103912	29	38271	95	3342	66	12265	—	4361	73	—

Gospodarske drobtine.

Karteli v Avstriji. V naši državi obstoji okoli 120 kartelov. Nekateri važnejši izmed njih so sledeči:

Za živila imamo: češki mlinarski, ječmenčkov kartel, zvezo dolnjeavstrijskih, severnočeških, moravskoškoških, alpskih in gornjeavstrijsko-solnograških pivovarn. Te so si razdelile gostilničarjo med seboj tako, da imajo gostilne v rokah in da jim ni treba dajati raznih olajšav pri plačilu ali celo posojil, s katerimi so si prej zagotavljali naročnike. Najprej so torej konkurenco odpravili in s tem prihranili tudi mnogo stroškov za reklamo; vrh tega so pa zvišali ceno. Njihovi stroški so zdaj manjši, cene pa višje. Med živila štejemo tudi kartel za drožje, ki je tudi vsled tega znatno dražje.

V papirni industriji, ki ima v naši domovini več tovarn, imamo te-le karte: za celulozni, rotacijski, cigaretni papir, za lesni pop, za tapete, papirne vrečice, kartonažne izdelke, za cigaretne tulčice in mednarodni kartel za brom-srebrne razglednice.

V kovinski industriji so ti-le glavni karteli: za železo, za trgovino s starim železom, za stavbno železje, gradnjo mostov, dunajske livarne, pile, pločevinaste žlice, mesing, bakreno pločevino in bakreno žico, cinkovo žico, za kable, za mesarske sekire in mednarodni kartel za emailirano posodo.

V kemični industriji: za lim, magnezijo, škrobov sladkor, asfalt, sodo, žvepleno kislino, klorovo apno, solno kislino, stearinske sveče, naftalin, superfosfat in strojilo.

V steklarski industriji: za okna, ogledala, surovo steklo, svetilke, steklenice, vilito steklo in za steklene prstane.

V keramični industriji: za opeko na Dunaju, v Pragi, v Libercih, v Rumburgu, Solnogradu, Gorici in v Gorenji Avstriji, za apno v Solnogradu, Avsigu, severnovzhodni Češki, vzhodni Galiciji, srednji in južni Češki, na Moravi in v Šleziji, za cement, za glinaste plošče, grafit, kaolin in magnezit.

V predilni industriji: za bombaževe predilnice, vigogne, bombaževo prejo, za pletenje in kvačkanje, belilo in apreturo, linon in organtin, katun, stenj, juto, perilo, pletilna dela, svileno apreturo, svileno barvarijo, kravatno blago, mednarodno voščeno sukno in belenje platnene preje.

Razne industrije: za električne žarnice, gumi, lojeve sveče, otročje vozičke, steklene podobe in mednarodni kartel za asbest.

Vabilo na izredni občni zbor

Hranilnice in posojilnice Sv. Trojica nad Cerknico,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se vrši dne 31. decembra 1911 ob 4. uri popoldne v župnišču.

Dnevni red:

1. Volitev načelstva.
2. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor z istim dnevnim redom in na istem kraju in bo sklepčen brez ozira na število navzočih članov.

Načelstvo.